

Wrocław, 15 stycznia 2022 r.

prof. dr hab. Jolanta Szybalska-Matczak
Akademia Muzyczna
im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Anny Sikory
sporządzona w związku z przewodem doktorskim
w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne
wszczętym w dniu 21 stycznia 2019 roku przez
Radę Wydziału Dyrygentury Chóralnej, Muzyki Kościelnej,
Edukacji Artystycznej, Rytmiki i Jazzu
Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku

Podstawowe dane o Kandydatce

Pani mgr Anna Sikora swoją edukację muzyczną rozpoczęła w Państwowej Szkole Muzycznej I stopnia w Strzelcach Opolskich w klasie fortepianu. Naukę kontynuowała w Studium Muzyki Kościelnej przy Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego, gdzie w roku 2007 ukończyła kierunek *Organista*, a następnie w 2009 roku poddyplomowy kierunek *Prowadzenie Zespołów Śpiewaczych*. Rozwijając swoje zainteresowania związane m.in. z grą na organach oraz dyrygenturą chóralną, podjęła studia w Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu na Wydziale Edukacji Muzycznej, Chóralistyki i Muzyki Kościelnej, które zwieńczyła w roku 2014 tytułem magistra, uzyskując dyplom z wynikiem bardzo dobrym w trzech specjalnościach: *edukacja muzyczna, prowadzenie zespołów wokalnych i instrumentalnych oraz muzyka kościelna*.

Działalność artystyczna

Pierwsze zawodowe doświadczenia Kandydatka zaczęła zdobywać już podczas studiów, będąc członkiem dwóch zespołów wrocławskiej uczelni muzycznej – Chóru „Feichtinum” oraz Chóru im. Stanisława Krukowskiego. Ponadto w roku 2013 śpiewała w Polskim Narodowym Chórze Młodzieżowym. Samodzielną pracę w charakterze dyrygenta rozpoczęła z chórem mniejszości niemieckiej „DFK Chor Tarnau” (2012-2013). Współpracowała także z Chórem Chłopięcym Filharmonii Wrocławskiej (2013), była asystentem dyrygenta w Zespole Wokalnym „Rondo” Szkoły Muzycznej I stopnia im. Grażyny Bacewicz we Wrocławiu (2013) oraz prowadziła Chór „Divertimento” Publicznego Gimnazjum im. Jana Pawła II w Szymiszowie (2013). W 2014 roku jako studentka II roku studiów magisterskich w klasie dyrygowania Małgorzaty Podzielny zdobyła wyróżnienie na XV Ogólnopolskim Konkursie Dyrygentów Chóralnych im. prof. Stanisława Kulczyńskiego w Poznaniu. W tym samym roku została dyrygentem Mieszanego

Chóru „Schola Cantorum Opoliensis” Diecezjalnego Instytutu Muzyki Kościelnej w Opolu. Po ukończeniu studiów, w kolejnych latach Kandydatka prowadziła ponadto:

- Chór Dziecięcy Diecezjalnego Instytutu Muzyki Kościelnej w Opolu kierunku *Podstawowe Kształcenie Muzyczne – Ogródek Muzyczny* (2014-2017),
- chór mniejszości niemieckiej „DFK Chor Tarnau” (2015-2018),
- Opolski Śpiewnik Rodzinny (2015-2018),
- Chór „Divertimento” Publicznego Gimnazjum im. Jana Pawła II w Szymiszowie (2016),
- Scholę Parafii Świętego Ducha w Opolu-Winowie (od 2017),
- Chór Chłopięcy „Pueri Cantores Opolienses” Diecezjalnego Instytutu Muzyki Kościelnej w Opolu (od 2018),
- Chór Muzykologii Uniwersytetu Opolskiego (od 2019).

Na szczególną uwagę zasługuje działalność artystyczna z Mieszanym Chórem „Schola Cantorum Opoliensis” Diecezjalnego Instytutu Muzyki Kościelnej w Opolu. W latach 2014-2020 Anna Sikora z zespołem tym zrealizowała ponad 60 koncertów, występując nie tylko na terenie województwa opolskiego, ale także w Parlamencie Europejskim w Brukseli, w siedzibie Ambasady RP w Belgii oraz podczas tournée do Niemiec i Czech. O skuteczności metod pracy Dyrygentki świadczyć może fakt, że już po dwóch latach od objęcia przez nią kierownictwa zespołu chór zaczął prezentować się na międzynarodowych konkursach chóralnych w kraju i za granicą, zdobywając:

- **III miejsce** w kategorii G Muzyka Sakralna podczas VII Międzynarodowego Festiwalu Chóralnego CRACOVIA CANTANS w Krakowie (12.06.2016),
- **I nagrodę** w kategorii BS – w języku kaszubskim;
Złoty Dyplom oraz **II nagrodę** (92 pkt.) w kategorii A2 – Muzyka Sakralna;
Srebrny Dyplom (83 pkt.) w kategorii B2 – Muzyka Świecka;
Nagrodę Publiczności;
Nagrodę Specjalną dla młodego, utalentowanego dyrygenta podczas XVI Międzynarodowego Festiwalu Chóralnego „Mundus Cantat” – Sopot 2018 (18-20.05.2018),
- **Nominację** Szkoły Chóralnej Diecezjalnego Instytutu Muzyki Kościelnej w Opolu za osiągnięcia w dziedzinie kultury Miasta Opola 2018 (11.10.2018),
- **Srebrny Dyplom** (88 punktów) podczas IX Krakowskiego Festiwalu Pieśni Adwentowych i Bożonarodzeniowych w Krakowie (8.12.2018),
- **Srebrny Dyplom** (88 punktów) podczas VII Międzynarodowego Festiwalu Kolęd i Pastorałek w Rzeszowie (25.01.2020).

Ponadto Mieszany Chór „Schola Cantorum Opoliensis” trzykrotnie brał udział w **Mezinárodním Festivalu Pěveckých Sborů** – Vrbno pod Pradědem (2016, 2017, 2018), występował podczas **Międzynarodowego Festiwalu „Letni Koncert mesta Vrbna pod Pradědem”** w ramach projektu „Pochwała Muzyki” (2017) oraz uczestniczył w Mistrzowskich Warsztatach Muzyki Chóralnej podczas **XVI Międzynarodowego Festiwalu Chóralnego „Mundus Cantat”** – Sopot 2018. Zespół dokonał także nagrań trzech płyt CD oraz nagrań dla TVP Opole i TV Trwam.

Od 2018 roku mgr Anna Sikora jest dyrygentką Chóru Chłopięcego „Pueri Cantores Opolienses” Diecezjalnego Instytutu Muzyki Kościelnej w Opolu. Z zespołem tym prezentowała się dziewięciokrotnie podczas koncertów w Prudniku, Opolu oraz na Międzynarodowym Festiwalu Pěveckých Sborů – Vrbno pod Pradědem (2018). Niestety ze względu na pandemię odwołany został koncert chóru w Filharmonii Opolskiej, który miał się odbyć w dniu 3 kwietnia 2020 roku w ramach cyklu „Wielki Post Wielka Muzyka”. Należy jednak uznać, że fakt zaproszenia zespołu do występu w tak ważnej dla Opola instytucji kultury jak najlepiej świadczy o osiągniętych przez niego poziomach wykonawczym. W swoim dorobku Chór Chłopięcy „Pueri Cantores Opolienses” posiada jedną płytę CD z zarejestrowanym koncertem z okazji inauguracji działalności zespołu, który odbył się w dniu 18 marca 2018 roku w kościele pw. św. Karola Boromeusza w Opolu.

W dorobku artystycznym Kandydatki warto wyróżnić pracę z Chórem Mniejszości Niemieckiej „DFK Chor Tarnau”. Jak już wyżej wspomniano, to właśnie z tym zespołem w roku 2012 mgr Anna Sikora rozpoczęła swoją samodzielną karierę dyrygentką, kontynuując współpracę także w roku 2013 i w latach 2015-2019. W załączonej dokumentacji Kandydatka wymienia 25 koncertów zrealizowanych od sierpnia 2016 roku do grudnia 2019 roku z Chórem Mniejszości Niemieckiej „DFK Chor Tarnau”. Obejmują one występy m.in. w Opolu, Kamieniu Śląskim, Tarnowie Opolskim oraz udziały w festiwalach na terenie Niemiec: Festival „Chortreffen und Freundschaftssingen” w Dittrichshutte (2016), Festival der deutschen Chore in Walzen (2016, **zdobycie wyróżnienia**), Festival 15. Sangertreffen, Dittrichshutte (2017), Festival der deutschen Chore in Walzen (2017, **zdobycie III miejsca**), Festival 16. Sangertreffen, Dittrichshutte (2018), Festival 17. Sangertreffen, Dittrichshutte (2018), Festival der deutschen Chore in Walzen (2018, **zdobycie brązowego pasma**), Festival 18. Sangertreffen, Dittrichshutte (2019), XXVIII Festiwal Chórów i Zespołów Śpiewaczych Mniejszości Niemieckiej w Walcach (2019, **zdobycie brązowego pasma oraz Specjalnego Wyróżnienia Jury za profesjonalny warsztat dyrygencki**).

W sumie, ze wszystkimi prowadzonymi przez siebie zespołami mgr Anna Sikora zrealizowała ponad 100 koncertów w charakterze dyrygenta. Zarówno ich liczba, jak i zasięg, często o charakterze międzynarodowym, a także zdobyte nagrody konkursowe – zespołowe i indywidualne – zasługują na bardzo pozytywną ocenę. Szkoda, że w dokumentacji zabrakło wykazu zrealizowanych z chórami utworów, co uzupełniłoby obraz działalności dyrygenckiej oraz rzuciło pełne światło na różnorodność i skalę trudności wykonywanego repertuaru.

Jako absolwentka Studium Muzyki Kościelnej przy Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego Kandydatka swoją aktywność artystyczną w latach 2007-2015 realizowała również w solowej grze na organach, występując 14 razy na różnego rodzaju festiwalach i w ramach innych wydarzeń m.in. w kościołach we Wrocławiu, Strzegomiu, Świeradowie-Zdroju, Chojnowie, Nowej Rudzie, Krzeszowie i Reszlu.

Działalność dydaktyczna

Od 2011 roku mgr Anna Sikora związana jest z Diecezjalnym Instytutem Muzyki Kościelnej w Opolu, gdzie początkowo uczyła takich przedmiotów, jak: organy, praktyka muzyczno-liturgiczna i fortepian. W roku 2014 powierzono jej rolę opiekuna podyplomowego kierunku *Prowadzenie Zespołów Śpiewaczych* oraz prowadzenie zajęć z czytania partytur, zbiorowej

emisji głosu, metodyki prowadzenia zespołów wokalnych, chóru i dyrygowania. W roku 2017 Kandydatka przyjęła odpowiedzialną funkcję kierownika sekcji wokalnych ww. Instytutu, a jak wynika z aktualnych informacji na stronie: http://dimk.diecezja.opole.pl/2011-12-13-23-15-30/kadra_dimk.html (stan na dzień 03.01.2022), obecnie pełni także funkcję zastępcy dyrektora Diecezjalnego Instytutu Muzyki Kościelnej w Opolu.

Pani mgr Anna Sikora doświadczenie pedagogiczne zdobywa jednocześnie jako pracownik Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego (od 2016 roku), kształcąc studentów na kierunku *Muzykologia* w zakresie podstaw dyrygowania oraz dydaktyki prowadzenia zespołów śpiewaczych, a od 2019 roku prowadząc Chór Muzykologii Uniwersytetu Opolskiego.

O talencie pedagogicznym Kandydatki świadczyć mogą nie tylko wcześniej wspomniane nagrody zespołowe, ale również nagrody indywidualne jej uczniów z klasy organów. Osiągnięcia wychowanków to aż 17 czołowych miejsc i wyróżnień zdobytych w latach 2015- 2018 podczas kilku edycji konkursów krajowych i zagranicznych, takich jak: Międzynarodowy Konkurs „Student Artistic Activity” – SUC Ruzemberok na Słowacji, Międzynarodowy Konkurs Młodych Organistów im. Śląskich Muzyków Kościelnych w Opolu i Ogólnopolski Konkurs Organowy Diecezjalnych Studium Organistowskich w Tarnowie.

Niewątpliwie mgr Anna Sikora jest w środowisku muzycznym cenionym specjalistą, o czym świadczą liczne zaproszenia do prowadzenia warsztatów chóralnych i muzyczno-liturgicznych (łącznie 70). W latach 2011-2019 Kandydatka swoją wiedzą i umiejętnościami dzieliła się m.in. podczas Adwentowych Warsztatów Muzyki Liturgicznej w Duszpasterstwie „Resurrexit” w Opolu (2011), Warsztatów Muzyczno-Liturgicznych w Akademii Muzycznej we Wrocławiu w ramach „Wigilii Paschalnej – XIII Warsztatów Muzyczno-Liturgicznych dla dyrygentów i zespołów wokalnych” (2013), warsztatów chóralnych z klerykami Wyższego Seminarium Duchownego w Opolu (2013), warsztatów przygotowujących chór „Corpus Christi” do Koncertu Uwielbienia w Opolu (2014-2019), warsztatów z chórem „Capricolium” LO im. Bolesława Chrobrego w Głuchołazach (2015), warsztatów z chórem IX LO w Krakowie (2015), warsztatów z chórem Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia w Strzelcach Opolskich (2017) i Kędzierzynie Koźlu (2019), warsztatów z chórem „Schola Cantorum Opoliensis” w Vrbnie pod Pradodem w ramach projektu „Euroregion Pradziad” (2017), warsztatów z chórem „Schola Cantorum Opoliensis” w Jeseníkach w ramach projektu „Pochwała Muzyki” i programu Interreg V-Czechy-Polska, realizowanego pomiędzy Pěveckým sboru města Vrbna pod Pradodem a Diecezją Opolską (2017), warsztatów z chórem „Cantabiles” z Kątów Opolskich (2019) i wielu innych. Dowodem uznania są również zaproszenia do udziału w pracach jury regionalnych przeglądów i konkursów chóralnych (w latach 2014-2019 – 10 razy) oraz Międzynarodowego Konkursu Młodych Organistów w Opolu (2019).

Bardzo pozytywnie należy postrzegać chęć stałego podnoszenia kwalifikacji przez Doktorantkę. Pani mgr Anna Sikora od momentu rozpoczęcia studiów do listopada 2021 roku uczestniczyła w 47 konferencjach naukowych poświęconych głównie tematyce chórmistrzowskiej, w seminariach dyrygenckich oraz w warsztatach i kursach chóralnych, prowadzonych m.in. przez: Marcina Bornusa-Szczycińskiego, ks. Grzegorza Cebulskiego, prof. dr hab. Agnieszkę Franków-Żelazny, prof. dr hab. Marka Gandeckiego, doc. Stevena Heeleinema, prof. dr hab. Martę Kierską-Witczak, prof. Tatjanę Krkelijć, prof. Jana Łukaszewskiego, prof. Seiji Makino, dr hab. Małgorzatę Podzielny, prof. Biljana

Radovanovića-Brkanovića, prof. Krzysztofa Szydzisza, dr Alenę Tichą, prof. Marka Toporowskiego i prof. Elżbietę Wtorkowską. Ponadto w latach 2009-2019 Kandydatka brała udział w 17 kursach organowych organizowanych m.in. przez Akademię Muzyczną im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu, Międzyuczelniany Instytut Muzyki Kościelnej w Krakowie i Wydział Teologiczny Uniwersytetu Opolskiego oraz Diecezjalny Instytut Muzyki Kościelnej w Opolu.

Działalność naukowa

Doktorantka czterokrotnie brała czynny udział w konferencjach naukowych, wygłaszając referaty podczas:

- III Edycji Ogólnopolskiego Festiwalu Współczesnej Muzyki Chóralnej „Music Everywhere!” organizowanej w Akademii Muzycznej im. S. Moniuszki w Gdańsku w ramach Ogólnopolskiej Konferencji Naukowo-Artystycznej dla Młodych pt. „Moje doświadczenie z zespołem chóralnym” (2016, temat wystąpienia: *Specyfika pracy ze słuchaczami podyplomowego kierunku Prowadzenie Zespołów Śpiewających w Diecezjalnym Instytucie Muzyki Kościelnej w Opolu*),
- Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego „Duch Męstwa. Badania Młodych Naukowców Inspirowane Religią” (2018, temat wystąpienia: *Męstwo Hildegardy z Bingen*),
- VII Ogólnopolskiej Konferencji Doktorantów Uczelni Muzycznych w Gdańsku (2018, temat wystąpienia: *Specyfika pracy z zespołem amatorskim na przykładzie twórczości śląskiego kompozytora M. Filkego 1855-1911*),
- konferencji naukowo-metodycznej w ramach programu pilotażowego „Grajmy w szkole”, realizowanego przez Instytut Muzyki i Tańca i Polską Radę Muzyczną we współpracy z Narodowym Forum Muzyki oraz Dolnośląskim Towarzystwem Muzycznym, pt.: „Możliwości kształcenia muzycznego na terenie województwa opolskiego” (2019, temat wystąpienia: *Specyfika pracy z chórem chłopięcym*).

Kandydatka jest autorką artykułu pt. *Specyfika pracy ze słuchaczami podyplomowego kierunku Prowadzenie Zespołów Śpiewających w Diecezjalnym Instytucie Muzyki Kościelnej w Opolu*, zamieszczonego w I tomie publikacji „Moje doświadczenie z zespołem chóralnym” wydanej przez Wydawnictwo Akademii Muzycznej im. S. Moniuszki w Gdańsku w 2017 roku.

Działalność organizacyjna

Pani mgr Anna Sikora jako studentka uczestniczyła w organizacji Warsztatów Muzyczno-Liturgicznych (2010, 2013), Międzynarodowego Sympozjum i Warsztatów dla Organistów (2011) oraz Dolnośląskiego Festiwalu Nauki (2013) realizowanych we wrocławskiej Akademii Muzycznej. W roku 2014 i 2015 współorganizowała Adwentowe i Wielkopostne Dni Skupienia dla Muzyków Kościelnych Diecezji Opolskiej, a także Przegląd Scholi Liturgicznych „Wrzosola 2014”. Zasadnicza aktywność organizacyjna Doktorantki związana jest działalnością prowadzonych przez nią zespołów – Chóru Chłopięcego „Pueri Cantores Opolienses” oraz Chóru „Schola Cantorum Opoliensis”. W trosce o podnoszenie poziomu artystycznego obu chórów Dyrygentka systematycznie organizuje warsztaty chóralne, do prowadzenia których zaprasza znakomitych specjalistów z dziedziny chóralistyki z kraju i z zagranicy.

Za dowód docenienia zdolności organizacyjnych Kandydatki z pewnością można uznać powierzenie jej wcześniej wspomnianych funkcji kierowniczych w Diecezjalnym Instytucie Muzyki Kościelnej w Opolu.

Ocena rozprawy doktorskiej

Na przesłaną do recenzji rozprawę doktorską zatytułowaną *Cykl Ordinarium Missae w tradycji muzyki liturgicznej na Śląsku. Studium analityczno-interpretacyjne na przykładzie wybranych mszy Maxa Filkego (1855-1911)* składają się dwa elementy:

- dzieło artystyczne w postaci koncertu pt. *Śląska muzyka oratoryjna* zarejestrowanego na płycie CD *Musica Silesiae*, vol. 5 – 3 msze Maxa Filkego, który odbył się w dniu 28 czerwca 2020 roku w sali koncertowej Filharmonii Opolskiej im. Józefa Elsnera, oraz na nagraniach video,
- opis dzieła artystycznego w formie rozprawy pisemnej w języku polskim i angielskim, której promotorem jest prof. dr hab. Aleksandra Gucza-Rogalska.

Program dzieła artystycznego tworzą trzy kompozycje Maxa Filkego: *Missa brevis in honorem Reginae sacratissimi Rosarii* op. 1, *Missa solemnis in D, Oriens ex alto* op. 106 oraz *Missa in D in honorem St. Antonii de Padua* op. 90. Utwory zostały wykonane pod dyrekcją Anny Sikory przez następujących artystów: Natalię Stawicką (sopran solo), Agatę Ranz (alt solo), Pawła Zdebskiego (tenor solo), Oskara Koziółka-Goetza (bas solo), Michała Blechingera (organy), a także Chór Mieszany Diecezjalnego Instytutu Muzyki Kościelnej w Opolu „Schola Cantorum Opoliensis” i Orkiestrę Symfoniczną Filharmonii Opolskiej im. Józefa Elsnera.

Wybór tematu rozprawy doktorskiej jest odzwierciedleniem zainteresowań mgr Anny Sikory oscylujących wokół twórczości liturgicznej kompozytorów Śląska Opolskiego przełomu XIX i XX wieku. Szczególne miejsce w obszarze działań artystycznych i badań naukowych Doktorantki zajmują dzieła Maxa Filkego. Dobór trzech *Ordinarium Missae* stanowi swoisty przekrój warsztatu kompozytorskiego tego twórcy, reprezentującego zarówno inspiracje stylem palestrinowskim (*Missa brevis in honorem Reginae sacratissimi Rosarii* op. 1), jak i romantycznym (*Missa solemnis in D, Oriens ex alto* op. 106; *Missa in D in honorem St. Antonii de Padua* op. 90).

Pierwsze wykonywane dzieło – *Missa brevis in honorem Reginae sacratissimi Rosarii* op. 1 przeznaczone jest na chór *a cappella* oraz kwartet solistów. Składa się z sześciu części: *Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Benedictus, Agnus Dei*. Kompozycja zdecydowanie odzwierciedla założenia ruchu cecylińskiego nakazujące, aby styl muzyki kościelnej był przede wszystkim zgodny z wymogami liturgii. Stosowne i wyraźne przekazanie treści słownej każdego fragmentu *Ordinarium Missae*, zróżnicowana, ale niezbyt przesadna dynamika, odpowiedni dobór temp, świadomie prowadzona polifonia, wreszcie panowanie nad chęcią nadmiernego eksponowania elementów lirycznych to zagadnienia, które mogą dla dyrygenta stanowić nie lada wyzwanie, szczególnie jeżeli utwór tego typu wykonuje się w formie koncertowej. Trzeba podkreślić, że z tego zadania Anna Sikora wywiązała się bardzo dobrze, stylowo oddając modlitewny charakter i pierwotne przeznaczenie dzieła. Do drobnych minusów można zaliczyć niepewność intonacyjną pojawiającą się zarówno w chórze, jak i u solistów, dominujące

dynamicznie sopranów oraz pojedynczych chórzystów wybijających się w sopranach i tenorach zbyt nadmiernym na tle pozostałych głosów *vibrato*. Wszystkie te niedoskonałości występowały jednak sporadycznie i nie wpływały na pozytywny odbiór prezentowanej *Missa brevis*. Doktorantka w pełni panowała nad każdym elementem dzieła, wykazując się skutecznym i wspomagającym wokalnie chórzystów warsztatem dyrygenckim. Wysoce umiejętnie przekazała również zróżnicowaną strukturę formalną poszczególnych części, m.in. poprzez odpowiedni dobór temp, budując w ten sposób logiczną i spójną całość kompozycji.

Drugim prezentowanym utworem była *Missa solemnis in D, Oriens ex alto* op. 106 w wersji na chór mieszany z organami. Podobnie jak poprzedni utwór, również i ten cykl składa się z sześciu części, a ze względu na strukturę i traktowanie tekstu może mieć charakter użytkowy. Od pierwszych taktów *Kyrie* aż do ostatniego *dona nobis pacem* w części *Agnus Dei* kompozycja zabrzmiała niezwykle pewnie i z wyrazem. Charakterystyczne dialogi w partii chóru między prowadzonymi unisono lub wielogłosowo głosami żeńskimi i męskimi w pełni ukazały walory wokalne poszczególnych sekcji. Bardzo dobrze wypracowana dykcja, zróżnicowana dynamika i właściwe proporcje brzmieniowe uzyskane między zespołem a swobodnie wykonywaną partią organów dopełniły wielce pozytywnego odbioru tego atrakcyjnego dzieła. Odnosząc się z dużym wyczuciem do użytkowej formy mszy, Dyrygentka ukazała jednocześnie romantyczne cechy utworu, słyszalne w warstwie melodycznej, harmonicznnej oraz w prowadzeniu frazy. Na szczególną uwagę ponownie zasługuje właściwy dobór temp zarówno w ramach poszczególnych części, jak i w kontekście budowania całej formy, co niewątpliwie świadczy o muzycznej dojrzałości Doktorantki.

Zwieńczeniem koncertu była *Missa in D in honorem St. Antonii de Padua* op. 90. Biorąc pod uwagę całość sześcioczęściowej kompozycji, należy docenić umiejętne połączenie i pewne prowadzenie dużego aparatu wykonawczego – kwartetu solistów, chóru mieszanego i orkiestry symfonicznej. Fakt ten stawia Dyrygentkę, pracującą na co dzień głównie z chórem *a cappella*, w jak najlepszym świetle. Anna Sikora wydobyła z dzieła właściwą energię, dbając o kontrasty wyrazowe, a także nasycenie brzmieniowe struktury harmonicznnej, odpowiednie dla muzyki XIX wieku. W swojej interpretacji ukazała również pełną paletę dynamiczną utworu (od *ppp* do *ff*) wraz z różnicami agogicznymi, pozostając w zgodzie z sugestiami zapisanymi w partyturze. Dopracowane szczegóły zarówno w zakresie tekstu słownego, jak i wszystkich elementów dzieła muzycznego, swobodne prowadzenie frazy, profesjonalni soliści i towarzysząca orkiestra zawodowa sprawiły, że efekt końcowy trzeba uznać za wielce satysfakcjonujący. Dowodzi on niezwykle starannego przygotowania teoretycznego i praktycznego Kandydatki, jej muzykalności, wiedzy i, co niezwykle istotne – umiejętności pracy z ludźmi. Podczas koncertu, w którym miałam przyjemność uczestniczyć osobiście, można było zauważyć bardzo dobry kontakt Dyrygentki z wszystkimi wykonawcami i szczerze zaangażowanie chórzystów w proces kreacji całego programu artystycznego. Warto też podkreślić, że kolejność wykonywanych kompozycji pozwoliła na zbudowanie odpowiedniej dramaturgii koncertu, co w pełni doceniła licznie zebrana w Sali Filharmonii Opolskiej publiczność.

Drugim elementem pracy doktorskiej jest opis dzieła artystycznego w formie rozprawy pisemnej pt. „Cykl *Ordinarium Missae* w tradycji muzyki liturgicznej na Śląsku. Studium

analityczno-interpretacyjne na przykładzie wybranych mszy Maxa Filkego (1855-1911)". Dysertacja składa się z trzech rozdziałów, wstępu, zakończenia, aneksu oraz bibliografii uzupełnionej linkami do nagrań video z koncertu, fotorelacją z koncertu i materiałami graficznymi z płyty *Musica Silesiae, vol. 5 – 3 msze Maxa Filkego*. Warto podkreślić, że w bibliografii znacząca liczba druków zwartych jest w języku niemieckim.

W rozdziale pierwszym autorka opisuje stan śląskiej muzyki kościelnej na przełomie XIX i XX wieku, przybliżając sylwetki dziewięciu kompozytorów: Carla Proskego, Josepha Steina, Bruno Steina, Emila Nikla, Moritza Brosiga, Josepha Ignaza Schnabla, Bernarda Hahna, Ignaza Reimanna oraz Josepha Grubera. W kolejnym podrozdziale przedstawia rozwój i wpływ działalności tzw. ruchu cecylińskiego na kształt muzyki liturgicznej tamtego okresu. Rozdział drugi poświęcony jest osobie Maxa Filkego. W treści zapoznajemy się z ciekawym życiorysem tego kompozytora i pedagoga, a także z jego bogatą twórczością przeznaczoną głównie na różnego rodzaju chóry w formie *a cappella* lub chóry z towarzyszeniem organów i mniejszych lub większych zespołów instrumentalnych. Zasadniczą część rozprawy stanowi rozdział trzeci, w którym autorka dokonuje analizy formalnej wszystkich trzech wykonywanych cykli *Ordinarium Missae* pod kątem architektoniki i kompozycji tekstu liturgicznego, faktury, organizacji czasu muzycznego, materiału dźwiękowego i zasad jego ustrukturyzowania i wreszcie problemów wykonawczych. Tę część pracy wzbogacają przykłady muzyczne zaczerpnięte z partytur prezentowanych dzieł. Czytając trzeci rozdział dysertacji, można stwierdzić, że autorka wykazuje się odpowiednią wiedzą teoretyczną i umiejętnościami analitycznymi, co udowadnia także aneks z analizą harmoniczną *Missa brevis in honorem Reginae sacratissimi Rosarii* op. 1 oraz *Missa solemnis in D, Oriens ex alto* op. 106, zaprezentowaną w czytelnym ujęciu tabelarycznym. Aneks jest oczywiście tylko dodatkiem i uzupełnieniem treści, jednak nigdzie nie znajdujemy wyjaśnienia, dlaczego do analizy harmoniczej zostały wybrane dwie, a nie trzy kompozycje, co niejako zaburza konsekwencję pełnego obrazu rozpoczętych badań. Opisanie w osobnych podrozdziałach problemów wykonawczych nie jest może zbyt odkrywcze czy nowatorskie, dowodzi jednak dużego doświadczenia dyrygenckiego Kandydatki, jej dobrego przygotowania metodycznego, a tym samym świadomego podejścia do specyfiki pracy z zespołami amatorskimi i zawodowymi. Pewnego rodzaju niedosyt może budzić fakt, że w części dotyczącej problemów wykonawczych w *Missa in D in honorem St. Antonii de Padua* op. 90 autorka skupiła się jedynie na warstwie chóralnej, nie dotykając istotnych zagadnień wynikających z łączenia chóru, orkiestry i solistów, a także ich wzajemnej korelacji, która wpływa chociażby na wypracowanie proporcji dynamicznych czy brzmieniowych. W tym momencie należy uznać, że znajomość tych zagadnień Dyrygentka udowodniła w praktyce wykonawczej, a nie w teorii. W całym opisie dzieła artystycznego Anna Sikora nie ustrzegła się błędów literowych, stylistycznych, zbyt częstego powtarzania tych samych wyrazów czy też niektórych treści, jak np. tłumaczenia, czym jest sylabiczne prowadzenie melodii. Mankamenty te nie wpływają jednak na pozytywną ocenę merytoryczną dysertacji, która świadczy o dużej wiedzy Kandydatki w zakresie teoretycznym i praktycznym.

Konkluzja

Po zapoznaniu się z dokumentacją uznaję, że działalność artystyczna, naukowa, dydaktyczna i organizacyjna mgr Anny Sikory zasługuje na pełne uznanie. Świadczy ona o harmonijnym

rozwoju Kandydatki i jej świadomym dążeniu do ciągłego doskonalenia. Na tle młodych dyrygentów mgr Anna Sikora wyróżnia się aktywnością zawodową o zasięgu międzynarodowym, co zasługuje na szczególne podkreślenie.

Biorąc pod uwagę przedstawioną rozprawę doktorską, stwierdzam, że mgr Anna Sikora zaprezentowała oryginalne dzieło artystyczne na bardzo dobrym poziomie, ukazując swoje wysokie predyspozycje zawodowe oraz temperament dyrygencki. Opis rozprawy został zrealizowany w sposób kompletny i satysfakcjonujący, a Kandydatka wykazała się w nim ogólną wiedzą teoretyczną i umiejętnościami w pełni umożliwiającymi samodzielną pracę dyrygenta. Tym samym całość rozprawy doktorskiej oceniam pozytywnie, wnioskując o nadanie mgr Annie Sikorze stopnia doktora w dziedzinie sztuki, dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne.

J. Szpach-Matczak